СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 276. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 25. листопада, 1929. VOL. XXXVII. No. 276. Jersey City, N. J., Monday, November 25, 1929. THREE CENTS.

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ

ПРЕЗИДЕНТ ГУВЕР ВИДАВ ПРОКЛЯМАЦІЮ В СПРАВІ ЦЕНЗУСУ

ЗАПЕВНЯЄ ГОРОЖАН, ЩО НІХТО НЕ БУДЕ ПОТЯГНЕНИЙ ДО ВІДВІЧАЛЬНОСТИ ЗА ДАНІ, ЯКІ ПОДАСТЬ ПРИ ПЕРЕПИСІ НАСЕЛЕННЯ.

ВАШИНГТОН, 23. листопада. — Проголошено проклямацію Гувера в справі цензусу. Перепис населення розпічнеться з днем 1 квітня 1930 року. Президент просить усіх до точного виповнення квестіонаря, заявляючи, що ті відповіди будуть становити матеріяли до статистики, а ніколи не можуть бути вжиті до инших цілей, як оподаткования зізнаючого, чи потягнення його до військової повинности і т. п.

БНКИР НА РОЗМОВІ З СЕНАТОРАМИ.

ПОСВАРИВСЯ НА ДОБРЕ ІЗЗА КРАХУ НА БІРЖІ.

ВАШИНГТОН, 23. листопада, — Перед сенатським комітетом у справі лабістів станув Фред І. Кент, директор „Бенкерс Трост Компані оф Ню Йорк", щоби відповісти за свої уваги, які він умістив в ґазеті „Ди Ню Йорк Таймс", а якими звалював вину за крах на біржі на тих непримиримих сенаторів, що зволікають з тарифою.

Кент не дався нікому застрашити, а давав ще науку сенаторам, що вони повинні піти за републиканською виборчою плятформою, не протягати справи з тарифою, а слухати президента Гувера і його попирати.

КОНҐРЕС ЗАМКНЕНИЙ.

ВАШИНГТОН, 23. листопада. — Вчора припинено наради палати послів і в сенаті. Наради звичайної сесії розпічнуться 2 грудня.

ПІДБІГУНОВІ ФОТОҐРАФІЇ.

ЛИТЛ АМЕРИКА (Антарктика), 23. листопада. — Підбігуновий дослідник Бирд повернув з довшого лету понад нерозслідженими досі гірськими пасмами і привіз богато фотографічних знимок. Боявся, що вони попсуються ізза сильного морозу. Але так не сталося. Фільми вже викликано й усі вони вдатні. При викликуванню зужито 800 ґальонів води. А дістати там воду не легко, бо треба топити сніг, а це не така легка справа, коли сніг замерзне.

КАРДИНАЛ ДОСЛІДЖУЄ ЧУДА НАД ГРОБОМ.

НАРАЗІ ЗАМКНЕНО ЦВИНТАР ДЛЯ ПАЛОМНИКІВ.

МАЛДЕН (Месечусетс), 23. листопада. — З рамени кардинала О'Коннела оголошено, що в понеділок і слідуючі дні буде замкнений доступ до гробниці о. Патрика Дж. Павера, над якою мали діятися чуда. Разом з тим проголошується, щоби люде здержалися від паломництва через неділю.

Кардинал відвідав тричі могилу о. Павера, а що та справа набрала розголосу, то й треба тепер її розслідити згідно з приписами церкви. Такі доходження тревають звичайно дуже довго. Крім того треба переконати трох прелатів про три більші чуда.

НЕ БУДЕ ЗМІНИ У ФОРДА.

ЗНАЧИТЬ УСІ, ЩО ПРАЦЮВАЛИ У НЬОГО, ЗНАЙДУТЬ РОБОТУ ПО КІЛЬКА-ТИЖНЕВІЙ ПЕРЕРВІ.

ДІТРОЙТ, 23. листопада. — У фабриці Форда почали звільняти робітників і це викликало переполох, бо думають, що заноситься на нове безробіття у Форда. Але заряд подає, що звільнення є тільки частинне й часове, бо треба цілу фабрику підготовити до нової праці з новим роком. Значить, треба вичистити магазини зі старих запасів. Це і є причиною хвилевого звільнення частини робітників. Все таки навіть тепер працює денно 99,169 робітників, які виробляють кождого дня 4,000 автомобілів.

Генри Форд вернув саме з Вашингтону й заповів, що як тільки побачиться з сином, вироблять скалю підвищення заробітної платні.

ІНДИКИ ПОДЕШЕВІЛИ.

НЮ ЙОРК, 23. листопада. — Нюйорський ринок уже тепер завалений індиками й усіми додатками, яких треба до індика в День Подяки. Через те ціни на все те значно дешевші від тих, що були минулого року.

БІРЖА ВЕРТАЄ ДО НОРМАЛЬНОГО СТАНУ.

НЮ ЙОРК, 23. листопада. — На нюйорській біржі успокоїлося. На слідуючий тиждень буде біржа урядувати як давніше повних пять годин.

ПРОТИ ЗМЕНШЕННЯ ПЛАТЕНЬ.

БОСТОН (Месечусетс), 23. листопада. — Найбільші промисловці Нової Анґлії відбули наради, на яких заявилися поперти змагання Гувера щодо задержання тої самої висоти заробітної платні надалі, щоби в той спосіб піднести фінансову спроможність маси, без якої годі надіятися поліпшення економічного стану.

На наради прибув бувший президент Кулидж, котрого повитали грімкими оплесками. Кулидж прислухувався пильно нарадам, але голосу не забирав.

КОНСУЛЬ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ У ЛЬВОВІ СТРІЛЯЄ ДО УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ.

УКРАЇНСЬКІ СТУДЕНТИ ВРЯДИЛИ ДЕМОНСТРАЦІЮ НА ЗНАК ПРОТЕСТУ ПРОТИ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ УЧЕНИХ НА РАДЯНЩИНІ. ПОЛЬСЬКА ПОЛІЦІЯ РАТУЄ РАДЯНСЬКОГО КОНСУЛЯ.

ЛЬВІВ (Галичина), 23 листопада. — Двацять першого листопада велика скількість українських студентів урядила перед радянським консулятом протестаційну демонстрацію проти московського комуністичного терору на Україні та проти арештів і переслідувань українських учених. Консуль Лапчинський у відповідь на демонстрацію почав стріляти з револьвера до беззбройних українських студентів.

Тоді група більш активних студентів побибивала вікна в консуляті й почала атакувати консулят. Лапчинського вратували великі відділи польської поліції та жандармерії, перед якими довелося українським студентам відійти.

ЖЕРТВИ ЕКСПЛЬОЗІЇ.

З Вашінґтону доносять, що в будинку при 7 улиці, в якім знаходився пятьцентовий склеп, експльодував котел у пивниці. Наслідком експльозії згинуло 5 осіб, а 50 зістали ранені.

КЛЯСОВА БОРОТЬБА.

Усі краєві большевицькі часописи тепер переповнені відомостями про селянський терор проти комуністичної влади та проти окремих комуністів. Ґазети закликають владу та своїх партійців твердо стояти на своїх становищах та боротися за впровадження соціялізму в селах. Разом з тим ґазети звертають увагу, що тепер започатковано в селах тяжку боротьбу, яка може затягнутися на дуже довгий час. Партійці прикликають собі на допомогу робітництво, яке мусить нарешті покорити собі селянство, як орґанізована меншість.

НЕМА ГОРЯ, А Є ТЕЖ БІДА.

Київська ґазета „Пролетарська Правда" пише величезні відозви про те, щоби населення Києва скорше заосмотрилося на зиму картоплею, яку привезено до Києва в скількости 1 міліона пудів. Картопля тепер псується, бо її привезено в такій скількости, якої населення потребує до споживання на протязі кількох місяців. Замісць того, щоби її привозити до Києва по мірі потреби, большевицькі заготовчі харчові орґани привезли її відразу. Тепер мають мороку, бо населення не має засобів закупити картоплю.

ВЕЛИЧАВЕ КООПЕРАТИВНЕ СВЯТО.

В Рогатині відбулося величаве кооперативне свято. 15,000 людей прибуло на те свято, щоби заманіфестувати своє зрозуміння великої національної кооперації. Тому свято прибрало небувало великі розміри всенародної маніфестації. Воно піднесло дух Українців, виявивши їх свідомість та організаційний хист, а пригнобило противників нашого народу, які наочно побачили, як росте українська національна свідомість та сила.

ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД.

Львівська польська ґазета „Ґазета Поранна" з нагоди першого листопада вмістила велику статтю, в якій говорить, що український нарід в Галичині готується до нового листопада. Вона звертає увагу польського уряду й громадянства на те, що Українці плекають духа визвольної боротьби та ідею відірвання „Малопольщі" від Польщі. Тому вона закликає всі польські чинники боротися проти такого наміру й поступовання Українців і вжити всіх заходів, щоби „страшні, руйнацькі" події першого листопада стерти з памяти Українців.

ПОЛЬСЬКА ПОЛІЦІЯ СТРІЛЯЛА ДО УКРАЇНЦІВ.

Дня 1 листопада на тернопільському цвинтарі зібралося кілька тисяч Українців для вшанування памяти поляглих героїв Української Армії. Прийшли сюди також учні двох ґімназій. Многотисячна громада розташувалася на цвинтарі біля стрілецького хреста, освітила його смолоскилами та свічками й проспівавши вязанку відповідних стрілецьких пісень, почала співати „Вічна память". В той час звився помічник тернопільського старости й почав домагатися, щоби Українці розійшлися. У відповідь на це люди заспівали „Ще не вмерла Україна". Тоді на цвинтарі звилися польські узброєні „боюфци" та поліція. Вони зброєю розігнали людей, стріляючи притім гострими кулями. Пізніше почалися масові арешти Українців у Тернополі, які тревають і досі.

ЗА ДВОЖЕНСТВОМ.

Швайцарський професор, визначний психольоґ Юнґ, містить у швайцарській пресі статтю, в якій доказує, що скількість жінок в Европі перевищує скількість чоловіків щораз більше, так, що, одиноким способом дати всім жінкам родинне щастя — дозволити чоловікам мати дві жінки. Жінка мусілаб погодитися з тим, що чоловік не належить виключно до неї і право виключної власности одного чоловіка повинно бути викреслене зі словника модерної жінки.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ ВОЯКА.

На площі вправ у Новоселиці (Буковина) розірвали вибухові матеріяли вояка. Вибуховий матеріял ніс вояк у наплечнику. Вояк тримав коня полковника, кінь вдарив вояка якраз в наплечник, при чому запалився вибуховий матеріял і розірвав вояка в куски.

ПОМЕР БУВШИЙ СЕНАТОР ЧЕРКАВСЬКИЙ.

На Волині помер український сенатор до польського сенату минулої каденції, Михайло Черкавський. Покійний народився 1879 року. З молодих років був свідомим Українцем та вів українську національну роботу на Волині. В сенаті він був головою Українського Клюбу й нераз різко виступав проти польської політики на українських землях в обороні прав українського народу.

ЗА ВБИВСТВО БАТЬКА.

В Інсбруку закінчився процес Филипа Ґальсмана, який на прогульці скинув батька зі скелі і тим чином убив його. Суд засудив його на 4 роки вязниці. На розправі були присутні мати і сестра обвинуваченого, які, почувши присуд, зімліли. Натомісць публика приняла присуд оплесками.

ХОТІЛИ ПЕРЕШКОДИТИ СВЯТОВИ.

В Галичі були пороблені в церкві приготовання до свята першого листопада. В ночі до церкви забралися польські злодії, вороги української державности, й знищили всі прикраси та хрест і гріб, перед якими мала відбутися панахида. Злодії розбили навіть вазонки з квітами та знищили один образ. Не зважаючи на це святотацтво, панахида й свято відбулися урочисто при великому здвизі народа.

ДАВАЙТЕ ГРОШИКИ.

Фінансовий стан радянського уряду такий тяжкий, що він знову розписав „добровільну" державну позичку серед голого й голодного свого населення. Большевики сподіваються зібрати кількасот міліонів грошей з жебраків.

РОЗСТРІЛ ЗА ВІДМОВУ ВЕРНУТИСЯ В РАДЯНСЬКУ РОСІЮ

ХТО З РАДЯНСЬКИХ ПІДДАНИХ НЕ ВЕРНЕТЬСЯ В РОСІЮ НА ВИМОГУ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО УРЯДУ, ТОГО ЗАСУДЖУЮТЬ ДО РОЗСТРІЛУ.

МОСКВА (СССР), 23 листопада. — З огляду на те, що останніми часами все збільшуються випадки, коли радянські урядовці за кордоном, а також инші громадяне, як артисти, лікарі, письменники, інжиніри й т. д. відмовляються вертатися до Росії, коли того вимагає уряд, Центральний Виконавчий Комітет постановив засуджувати їх на смертну кару за непослух урядови. На це рішення вплинуло особливо те, що заступник большевицького посла в Парижі, Бесідовський, відмовився вернутись до Москви та в ночі втік з посольства, а тепер у закордонній пресі викриває всі таємниці большевицької політики та пропаганди.

Згідно з цим роспорядженням усіх радянських підданих, котрі відмовляються приїхати до Росії на вимогу большевицького уряду, оголошують зрадниками держави й дезертирами й на протязі чотирох годин засуджують до розстрілу. Ця постанова тичиться також усіх тих, що дотепер ухилилися від повороту в Росію.

ВИДАЮТЬ 500 ВІЗ.

БЕРЛІН (Німеччина), 23 листопада. — На вимогу німецького уряду радянське правительство видало 500 віз на виїзд до Німеччини Німцям кольоністам. Надіються, що скоро будуть видані ще 500 віз новим біженцям.

Всеж висилка значної скількости Німців реемігрантів на Сибір не припиняється.

РОСІЙСЬКА АРМІЯ НАСТУПАЄ ДАЛІ.

БОЛЬШЕВИКИ МАСАКРУЮТЬ РОБІТНИКІВ. РОСІЯНЕ ЗАХОПИЛИ БАГАТО ПОЛОНЕНИХ І ЗБРОЇ.

МУКДЕН (Манджурія), 23 листопада. — Захопивши Манчулі, російська армія веде дальший наступ у глибину Манджурії. Російські літаки скидали бомби над містом Гайляр, що положене 125 миль від Манчулі.

Червона армія масакрує робітників, які ховаються по майнах, або яких вона захоплює на инших роботах.

ХАБАРОВСЬК (Сибір), 23 листопада. — Офіційна радянська телеграфічна аґенція ТАС повідомляє, що червона армія захопила в полон 8,000 китайських жовнірів та 300 офіцирів. До рук червоних дісталося також 10,000 військових рушниць, кілька полевих гармат та багато иншого військового майна і зброї. Наступ армії розвивається далі.

КЛЄМАНСО ВМИРАЄ.

ПАРИЖ (Франція), 23. листопада. — Лікарі, котрі доглядають бувшого премієра Франції, Клемансо, заявили, що йому залишилося жити лиш кілька годин. У нього вже почалося затроєння крови міхчу, а тому нема жадних надій на його вратовання.

Ця вістка викликала великий сум у Франції й навіть найлютіші вороги Клемансо висловлюють свій жаль, що вмирає великий муж Франції.

ЕВАКУАЦІЯ НАДРЕНІЇ.

ПАРИЖ (Франція), 23. листопада. — Міністер справ закордонних Бріян заявив, що евакуація французьких військ з Надренії буде переведена лише після того, як Німеччина ратифікує плян Йонґа. Кожде відволікання ратифікації затягає час повної евакуації Надренії, яке має скінчитися за вісім місяців по ратифікації репараційного договору Йонґа.

ЗІРВАЛИ ЕКСПРЕСОВИЙ ПОТЯГ.

БІЛГОРОД (Югославія), 23. листопада. — Европейський експресовий потяг „Симпльон Експрес", який їздить між Парижем і Константинополем, зістав розірваний бомбою, коли їхав з Югославії до Болгарії. Біля Цариброду, недалеко болгарської границі, під вагоном-рестораном вибухла бомба. В той час нікого не було в цьому вагоні і вибух нікого не ушкодив.

Вибух бомби виколіїв цей ваґон з торів і спинив увесь потяг. Тому, що в цьому місці потяг ішов дуже поволі, не прийшло до більшої катастрофи. Машиніст відчіпив паротяг і подався скоро до Царироду, звідки привіз сербських жовнірів, які прогнали бандитів, котрі з гір обстрілювали потяг.

Серби кажуть, що це зробили Македонці, котрі хочуть довести до розриву переговорів між Болгарією та Югославією, які тепер ведуться в Софії з приводу вирівнання границі між цими державами. Нікого з напасників не спіймано.

ПРОТИ ЗНОСИН З РАДЯНЩИНОЮ.

ЛОНДОН (Анґлія), 23. листопада. — Національна конференція партії консерватистів ухвалила домагатися в парляменті, щоб уряд Мек Донелда не відновлював дипльоматичного звязку з Москвою так довго, поки большевики будуть провадити свою комуністичну пропаґанду в Британії та не згодяться заплатити 1 міліярд долярів російських боргів.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

У ПАМЯТЬ БЛ. П. СЕМЕНА ЯДЛОВСЬКОГО

На инчій стороні сьогоднішного числа часопису находиться звіт уряду У. Н. Союза з двох збірок у память покійного Семена Ядловського. Одна збірка має на ціли виставлення памятника на гробі Покійного, друга встановлення в старому краю стипендійного фонду імени Семена Ядловського.

Ні одна ні друга збірка не є примусова. Правда, на подібні памятники фонди часто збирають якраз дорогою примусу. Коли Польща хоче виставити памятник якомусь ґенералови або королеви, то вона збирає жертви дорогою примусу, забираючи силою навіть у тих, котрих ґенерал чи король поневолював. Москва робить тесаме. Кождий окупант України робить тесаме. У. Н. Союз не робить ніякого примусу, щоби члени складали сі жертви. У. Н. Союз не думає нікого позбавляти членства за те, що він не дасть жертви. У. Н. Союз сих жертв не збирає так, як він збирає вкладки на ріжні фонди, означені статутом.

Та заслуженим людям ставиться памятники й другими дорогами, а не тільки дорогою примусових збірок, накинених державою. І люди, що не мають держави, можуть теж виставити памятник своїм заслуженим людям. Коли нема примусу, то гроші, потрібні на памятник, збирають люди добровільними жертвами. Дає той, хто хоче дати. Дає гроші той, хто шанує память великого чоловіка.

Даючи добровільну жертву на звеличанне памяти свого робітника, народ добровільними жертвами вшановує не тільки того робітника, але й величає працю взагалі. Народ, що ставить памятник свому довголітному представникови, ставить рівночасно памятник самому собі, свому доброму розумови, свому розумному підборови людий. Ставлячи памятник свому урядникови, народ шанує память самому собі, народови, котрий сього урядника на становище виніс. Ставлячи памятник свому вибранцеви, народ рівночасно проголошує світови демократичну засаду, що вся почесть походить від народа.

Отвираючи збірку на згадані памятники для покійного Семена Ядловського, котрий понад чверть століття тішився непохитним довірям членів Українського Народного Союза, уряд орґанізації сподіється, що члени Українського Народного Союза виставлять у памятнику Покійному такий памятник, на який Батько-Союз і його члени заслугують.

ПІЛСУДСЬКИЙ ПОМАЛУ АЛЕ ПОСЛІДОВНО РОЗВАЛЮЄ ПОЛЬЩУ. — ПОДІЇ В СОЙМІ.

(Оригінальний допис до „Свободи").

(Пілсудський „заслужил сен народові". Герой зпід Безданів. Маєвий замах. Скликанне сойму на 31 жовтня. Непокоячі поголоски. Офіцири вдираються до вестибулю в соймі. Приїжджає Пілсудський. Офіцири не хотять відійти. Конвент сеніорів. Дашинський пише президентови, що під шаблями сойму не отворить. Розмова двох маршалків з собою. Письмо президента до маршала. Другий конвент голов клюбових. Дашинський повідомляє послів і президента, що засіданнє відрочує. Офіцири аж о год. 8. забираються. Рішення клюбів).

I.

Той, що про нього польський сойм ухвалив закон зложений лише з одного речення: **„маршалек Ю. Пілсудскі заслужил сен народові"**, той, котрого названо „вскржесіцелем ойчизни" — той самий є тепер на найкращій дорозі ту „ойчизну розвалити". І робить він це поволи, але ґрунтовно, так, „як си патрить" робити такому досвідченому старому „бойовцеви", тому, що колись робив динамітовий **напад** на державний потяг російський з податковими грішми **під Безданами*). В маю 1926.** зробив він військовий **замах** на тодішне польське правительство (за ціну чотирох тисяч ранених і вбитих) бо не міг — як казав — байдуже дивитись на „неправосці", які тоді в Польщі діялися.

Але прийшовши до необмеженої майже влади — сам почав допускатися ріжних „неправосці" — вправді не в тім значінню, щоби робити якісь грошеві „ґешефти", але в тім, що і сам почав топтати обовязуючі закони в життю публичнім.

Цей уроджений заговірник і бойовик — не може ані раз привикнути до конституційних форм, до принятих в цілому світі демократичних форм державного життя, але держиться старої московсько-чиновничої форми „па сьому бить".

Незадовго по своїм державнім замаху в 1926 році казав він соймови ухвалити зміну конституції в тім напрямі, що **президент** республики може й сам видавати **декрети, маючі значіння законів.** — Але цего йому ще замало і тепер домагається **дальших змін,** котрі би зробили сойм вже до решти — мальованим.

Більшість сойму є противна тому — отже він бажав би вимусити на нім це **терором.** Послухаймо лише, що сталося дня 31 жовтня ц. р., на котрий то день президент Мосціцький скликав був перше повакаційне засіданне сойму.

Всьо, що діялося перед полуднем цего дня, цілком не показувало на те, що відкритте сойму взагалі не відбудеться.

Майже усі соймові клюби відбували свої засідання, в часі котрих кружляли **найрозмаїтші поголоски.** Між иншим говорено, що засіданне сойму взагалі не відбудеться, хотя ніхто не міг вияснити, з якої причини. Пізнійше показалося, що поголоска та була вповні правдива.

Засіданнє сойму було визначене на годину 4-ту пополудни. Яко перший пункт, денного порядку поставлено перше читанне буджетового прелімінаря на рік 1930—31.

Біля години 4-ої **вдерлося** до соймовго вестибулю (галі) **біля сто узброєних офіцирів,** котрі відтрутили на бік соймову службу, котра не допускає входу до вестибулю людям, не маючим відповідної леґітимації.

Ті офіцири станули поздовж вестибулю в два ряди і було видно, що вони на когось ждуть.

Це викликало в соймі велике занепокоєнне. Міністрів і делеґатів уряду, котрі вже кілька хвиль передтим прийшли до сойму, засипано питаннями — але ніхто з них не хотів чи не міг дати якихсь пояснень.

Доперва 5 мінут перед 4-ою **приїхав** самоходом маршал **Пілсудський** і показалося, що той шпалер утворено власне для нього. Офіцири і приймили його окликом „най жиє маршал Пілсудський!"

Тимчасом саля нарад соймових наповнилася послами, а ґалерія публикою. Всьо ждало відкриття засідання, — однак воно проволікалося з мінути на мінуту. Так проминуло уже біля 20 мінут і **зібрані посли почали сильно денервуватися.** Коли соймовому маршалови Дашинському донесено про обсадженне вестибулю офіцирами — він припоручив директорови соймової канцелярії, щоби їх візвав до відходу. На це вони відповіли йому, що вони прийшли для віддання почести мар. Пілсудському.

Коли маршал Дашинський дістав таку відповідь, то скликав зараз так званий **„конвент сеніорів"**, то є нараду клюбових голов.

На тім конвенті заявив Дашинський, що **„під шаблями"** засідання соймового не відкриє і що домагатися буде відкликання офіцирів. Доки це не станеться — він відкрити сойму не може.

Усі представники клюбів згодилися на це — і лише бебеки*), між котрими був і князь Радзівіл — не забирали голосу.

По тій короткій нараді Дашинський вернув до свого бюра і вислав **до президента републики лист,** в котрім повідомляв його, що **отворити** сойму **не може** тому, що „до соймового будинку вдерлося біля 90 узброєних офіцирів, котрі на моє бажане, щоби опустили цей будинок, відмовилися це зробити і дальше позістають в поближу салі засідань".

Уже по висланню цего письма прийшов до Дашинського Пілсудський разом з ґенералом Складковським і полковником Беком.

Ці послідні оголосили потім у часописах, як звучала розмова поміж обома маршалами, а іменно:

Маршал Дашинський сказав, показуючи рукою на ґенерала Складковського і на полковника Бека:

„Може панове ґенерал і полковник зістануть в сусіднім сальонику".

На це Пілсудський:

— Ні! Ви перекручуєте всьо і тому я взяв собі двох свідків. Я чув, що ви мали їхати до президента і тому я не приходив до вас. Тепер бачу, що ви тут лишаєтесь і тому приходжу, щоби вас запитати, **що то за геци ви робите** та чи я маю довго ждати на відкриттє сойму? Що означають ці геци?

Дашинський: — Чи в тім лежать геци, що панове тут явилися?

Пілсудський: — Ні, не в тім, але в тім, що ви не відкриваєте соймового засідання. Чому його не відкриваєте?

Дашинський: — Під баґнетами, револьверами і шаблями я законодатної палати не відкриваю! У вестибулю є узброєні офіцири.

Пілсудський: — А як ви це докажете?

Дашинський: — Мені говорили це мої урядовці.

Пілсудський: Ваші урядовці не говорять правди. Коли ви цего не хотіли зробити — то було завчасу оголосити. Ніхто так не робить. Але вузким входом, де висять оголошення, усе збирається товпа. — На що ті дуріння?

Дашинський: — Ви є моїм гостем, отже не хочу з цего, що ви говорите, робити ужитку.

Пілсудський: — Я не є тут гостем, але єсьм тут урядово.

Дашинський: — Я також урядово.

Пілсудський: — Отже **прошу вас держати язик за зубами!** (Тут Пілсудський гримнув кулаком у стіл). Питаю отже вас ще раз: Чи задумуєте отворити сесію?

Дашинський: — **Під баґнетами, револьверами і шаблями не отворю!**

Пілсудський: — То таке ваше послідне слово?

Дашинський: — **Таке!**

Пілсудський кланяється легко і не подаючи руки, виходить з кабінету соймового маршала, а переходячи через його сальоник, каже голосно: **То дурень!**

Пілсудський вийшов з сойму, переходячи через шпалір офіцирів у вестибулю — сів на авто, та поїхав на замок до президента Мосціцького, від котрого довідався про письмо Дашинського до президента.

Президент по розмові з Пілсудським вислав о год. 6-ій слідуюче **письмо до Дашинського:**

„Пане Маршале Сойму!

„У відповіди на письмо Пана Маршала доношу, що власне знаходиться у мене п. маршал Пілсудський, котрий яко заступаючий хорого сегодня премієра зложив мені звіт про стан річий в Соймі, котрий то звіт є суперечний з Вашим звітом. Супроти цего я не є в можности з одної сторони без премієра, а з другої без присутности разом у мене Вашої та п. маршала Пілсудського — зайняти якенебудь становище. Пропоную отже Вам, П. Маршале, відложити сегоднішне засіданне на інший день, а то в ціли вияснення справи у висше наведений спосіб.

„І. Мосціцький".

Одержавши таке письмо, **запросив** Дашинський **поновно клюбових голов** і заявив, що задумує **засідання не отвирати і повідомити** послів про цю свою постанову. Це він і зробив, висилаючи до кождого посла **повідомленне",** що „під шаблями панів офіцирів нинішне **засіданне відкликую".**

О годині 8.30 удався до замку секретар Дашинського з його листом до президента, повідомляючи, що перше засіданне сойму зістало відрочене.

А тимчасом — хотя Пілсудський з сойму забрався — офіцири дальше задержалися в соймовім весбулю, позасідавши на кріслах, повиношуваних для них услужними „бебістами". Вони так сиділи там майже до осьмої години і аж довідавшися, що засіданне сойму зістало відрочене на неозначений час — забралися з сойму.

На цьому однак польська комедія не скінчилася.

Тепер доперва розпочалася горячкова діяльність клюбів, котрі зараз розпочали засідання в своїх кімнатах.

І так клюб **пепесівців** ухвалив повне **признанне для маршала Дашинського** за його достойне поведенне супроти зайшовших в соймі подій. Рівночасно клюб постановив, що віддає себе вповні до диспозиції центральних властей пепесівської партії.

Алеж бо є ще одна пепесівська партія і клюб, іменно **„П. П. С. давної фракції революційної".**

Є це збіговище **„уцекінерів"** з партії П. П. С., котрих звабив до себе бувший пепесівець, міністер Морачевський.

Вони і свій дневник мають: **„Пшедсвіт"** і стараються всіма силами розбити єдність польських робітників, атаковану і так комуністами. Цей клюб видав комунікат — стверджуючий, що **не було ніякої конечности демонстративного неотворення сойму** його маршалом. Присутність кількадесяти офіцирів, котрі прийшли до сойму, щоби привитати маршала Пілсудського (а іншого місця не мали. Кл. Об.) не могла бути і не була перешкодою для отворення соймового засідання. Своїм супокійним заховуванням у вестибулю офіцири не дали підстави для здогаду, що вони хотять демонструвати проти сойму. Манїфестаційне повитанне вожда польських військ, Пілсудського, зібраними офіцирами могло лише подразнити противників маршала Пілсудського з табору Н. Д. (вшехполяків. Кл. Об.) або „цекавістів"*) — але не повинно бути причиною демонстрації з боку соймового маршала проти офіцирів польського війська, котрого пролляній крови в головній мірі завдячує сойм своє істнованнє".

І ще один клюб забрав таки зараз по тих подіях слово, а то **„клюб народови",** то є вшехпольський. Він ствердив, що перше засіданне буджетової сесії сойму не могло відбутись внаслідок вкрочення групи офіцирів до сойму і їх опору проти заряджень соймового маршала. Клюб стверджує, що тяжке господарське положенне держави вимагає, щоби наради соймові над буджетом могли відбутися в атмосфері супокою. **Клюб осуджує** способи поступовання, що **обнижують рівень державного життя** і заявляє, що буде рішучо боронити достоїнства і поваги соймових робіт.

Цих кілька клюбових постанов подаємо для характеристики, як поділені є погляди на цілу аферу, зааранжовану без сумніву самим Пілсудським.

Після наших інформацій, ті офіцири, що вдерлися до соймового вестибулю — були це переважно люди старші, головно урядовці міністерства війни. Підносимо це тому, бо під першим вражінням можна було припускати, і так таки многі думали, що це були якісь молодики, охочі вже з уваги на свою молодість до авантур. Та так не було. Це були переважно люди старші з висшими військовими ранґами. Вони знали добре, що роблять і що мають робити.

Клим Обух.

*) Про це вийде незадовго в „Неподлеглосці" стаття Леона Васілевського, специяліста від меншостевих справ, колишнього товариша Івана Франка з „Курера Львовскего".

*) Бебеки (бб) — це члени „Безпартийного бльоку вспулпраци з ржондем".

*) ЦКВ — центральний комітет виконавчий Пепесівців.

Іван Вазов.

СВЯТОСЛАВ ТЕРТЕР

(Історична повість із часів боротьби за волю Болгарії).
(З болгарської мови переклав Михайло Процик).

(43)

Хвилеве спочування уступало як стій в їх души почуванню гніву та ненависти до засудженого.

А патріярх стояв на скелі неповорушний, наче закаменілий. Мала його стать скорчилася ще більше. Кати, що стояли поза ним, загороджували йому відьорот.

Приголомшений чув їх розмову, але нічого з неї не розумів... По хвилі дійшло до його вух, що чекають на царя.

Нараз заволодів ним страшний жах на думку, що його дійсно можуть скинути відси. Скаменів. Присутність катів нехрестів була для нього жахлива... Під ногами бачив таку головокружну пропасть, що йому наче мурашки пробігали по тілі. Обернувся і побачив довкола себе лиця без спочування, гнівні, бачив себе безсилого, безнадійного перед такою жахливою смертю. А ця смерть здавалася йому неминучою. Невисловлений жах стряс ним. Ні, він не хотів умирати! Життя було таке добре! Він хотів жити...

У воротах зявилося кількох боярів, потім ґвардійці, а вкінці Святослав у багряниці. Його висока, відокремлена стать зарисовувалася на тлі неба. Лице його було нахмарене, погляд понурий, строгий.

Иоаким обізвався до одного з катів:

— Скажи найяснішому панові, що годжуся зробити все, що бажає.

Кат підійшов до царя, поклонився йому та повторив Иоакимові слова.

Патріярх глядів на них. Він бачив, що Святославове лице не змінилося, було нерухоме і понуре. Святослав сказав кілька слів із боярами. Один із них дав катові папір і перо.

То було приготоване письмо до царя з просьбою відкликати військо назад. Не було ще лише на ньому патріярхового підпису.

Кат подав папір патріярхові. Патріярх, не читаючи, підписав дріжучою рукою, підпираючи папір на лівій долоні.

Кат відніс письмо цареві. Святослав глянув на підпис, але лице його було й далі ледяне.

Сказав кілька слів катові. Иоаким, дріжучий, з вибалушеними очима, ждав спасенної відповіди царя, або якогось знаку... Кат вернувся, підійшов до патріярха. І нараз із усієї сили струтив патріярха із скелі.

Патріярх злетів у пропасть. Тіло його впало на кручу, відбилося, покотилося знову, тай впало у каламутні филі Янтри...

Святослав перехрестився.

— Прости мені, Боже! — сказав.

На долі в товпі настала мертва тишина.

Янтра помало понесла тіло.

Епільоґ.

Минуло два тижні від цеї траґічної події. Святослав що дня ловив нових своїх противників, грецьких прихильників і Михайла Тіха.

І що дня відбувалися екзекуції.

А за той час старанно приготовлявся, щоби ставити спротив зовнішньому ворогові. Збирав військо, бояри стягали своїх узброєних отроків і приділювали їх до инших відділів. Балдієва дружина мала тепер сімсот людей. Панталеон отворив свої маґазини для потреб війська, а Радоіл тричі збільшив свій відділ, увесь із очайдухів. То були його товариші з виправ до Тракії. Він збільшив ними Святославове військо.

Самовільний воєвода не хотів приняти становища начального вожда; був лише ватажком своєї дружини.

Святослав післав листа до свого вуйка Елтимира до Крену (нинішний Карнабат). Просив у нього обіцяної військової помочі.

Нова влада почалася при великих трудноща́х. Ледви країна відітхнула після татарського нападу, зависли над нею примари війни, заворушень і міжусобиць.

Одначе Провидіння стерегло Болгарії та долі нового царя. Неприятельські війська розбрилися, заки дійшли до Старої Планини (часть Балканських ґір). Михайлові відділи соромно розбіглися, заки ще побачили Святославове військо. Десятьтисячний Радославів відділ розбив Елтимир.

Сам Радослав разом із грецькими вельможами попав у полон. Елтимир казав осліпити Радослава та відіслав його до Солуня до його жінки. А тринацять грецьких достойників відіслав Святославові у Тирнову, щоби зробив із ними, що сам захоче. Тоді цар порозумівся з Андроником у справі визволення свого батька, в заміну за тринацятьох грецьких достойників. Андроник пристав на це радо. Увільнив із вязниці Юрія Тертера та з належними почестями відіслав у Болгарію.

Святослав дуже радо приняв батька, але не задержав його у Тирнові. Поселив його в одній з далеких болгарських провінцій, там окружив його великими почестями та забезпечив йому свобідне й вигідне життя. Але не дав йому ніякої влади.

Літописець Пахимер пояснює це кількома цікавими стрічками:

„Одначе Тертер не засів знову на бувшім своїм престолі, бо Освятислав (Святослав), хоч сповнив синівський обовязок супрови свого батька, що зломив його кайдани, то не признав відповідним прикрасити його голови царським вінцем, але, як нас запевняє зовсім віродостойна вістка, визначив для нього провінцію, де Тертер дожив віку, в усіх вигодах, але позбавлений всякої влади".

— — — — — — — —

І Святослав володів зі славою двацять вісім літ.

Перша половина його володіння перейшла на успішних війнах із Греками, а друга втішалася спокоєм, від якого Болгарія давно відвикла.

Святослав помер 1322. року. Оставив він Болгарію скріплену і з загоєними ранами від татарських нападів, які вже більше не повторилися.

По довгих інтриґах, потрясеннях і переворотах, яким зробив кінець щойно Святослав, як засів на престолі, держава знову прийшла до сил і могла ще три чверти століття відгравати почесну політичну ролю серед держав Балканського півострова.

Престіл по ньому обняв хоробрий син його, роджений з Фрозини — Юрій Тертер II.

(Кінець).

Лише тоді.

— Скажи мені, чи може коли бути так, що жінка не має останнього слова?

— Коли?

— Коли розмовляє з іншою жінкою.

—о—

— Вчора пішов я на полювання тай бачу на кілька кроків перед собою стадо куропатв. Я прицілився, хочу вистрілити, та в тій хвилі побачив, що я забув дома рушницю!

ВИКАЗ ЗБІРКИ

на фонди:

1. **ФОНД СТИПЕНДІЙНИЙ ІМ. СЕМЕНА ЯДЛОВСЬКОГО**
2. **ПАМЯТНИК НА ГРІБ БЛ. П. СЕМЕНА ЯДЛОВСЬКОГО**

ІМЯ І НАЗВИСКО	РАЗОМ	На Фонд Стипендійний	На Памятник
Микола Мурашко	$26.00	$25.00	$1.00
Василь Левчик	26.00	25.00	1.00
Роман Слободян	26.00	25.00	1.00
Іван Каштанюк	26.00	25.00	1.00
Петро Маційовський	26.00	25.00	1.00
Стефан Заблоцький	25.00	20.00	5.00
Анна Боївка	20.00	10.00	10.00
Тов. Зап. Січ в Ансонії	15.00	10.00	5.00
Омелян Ревюк	12.00	11.00	1.00
Д-р Л. Мишуга	12.00	11.00	1.00
Стефан Гладкий	11.00	10.00	1.00
В. Сполітакевич	10.00	9.00	1.00
Інж. Волод. Малієвич	10.00	9.00	1.00
Стефан Слободян	6.00	5.00	1.00
Павло Стадник	6.00	5.00	1.00
Онуфрій Шараварко	6.00	5.00	1.00
Осип Стеткевич	6.00	5.00	1.00
Йосиф Сілецький	6.00	5.00	1.00
Волод. Кедровський	6.00	5.00	1.00
Д-р М. Клим	5.00	4.00	1.00
Василь Гришко	5.00	3.00	2.00
Григорій Пипюк	5.00	2.50	2.50
В. Кушнір	6.00	3.00	3.00
Марія Скубова	5.00	4.00	1.00
Іван Сосульський	5.00	4.00	1.00
Євген Парніцький	5.00	3.00	2.00
Стефан Шимон	5.00	3.00	2.00
Микола Янкович	5.00	4.00	1.00
Стефан Туренчак	5.00	3.00	2.00
Іван Левицький	5.00	4.00	1.00
Анна Маційовська	3.00	2.00	1.00
Волод. Маційовський	1.00	1.00	—
Віра Маційовська	1.00	1.00	—
Дора Маційовська	1.00	—	1.00
Анна Туренчак	3.00	2.00	1.00
Ева Бартчак	3.00	2.00	1.00
Марія Фецула	3.00	2.00	1.00
Пазя Павук	3.00	2.00	1.00
Ольга Милянович	3.00	2.00	1.00
Софія Підгорецька	3.00	2.00	1.00
Марія Бобовняк	3.00	2.00	1.00
Т. Коломиєць	3.00	2.00	1.00
Д-р С. Демидчук	2.00	2.00	—
Тарас Хвалик	2.00	1.00	1.00
Теодор Гіль	1.00	—	1.00
Іван Магун	2.00	1.00	1.00
М. Костів	1.00	—	1.00
Разом	$375.00	$306.50	$68.50

УВАГА: **При надсиланню дальших збірок проситься виразно подавати, яку суму призначується на кождий фонд осібно. Чеки і „моней-ордери" треба виписувати на UKRAINIAN NAT'L ASS'N, і адресувати: P. O. BOX 76, JERSEY CITY, N. J.**

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ ЗАКОПУЙМО СКАРБІВ.

Скажете: та хто й що закопує? На жаль, воно так якось виглядає, що ми, Українці в Злучених Державах, затрачуємо свої цінні народні скарби. От хочби застановитися над рідною школою таки ось тут в самій Филаделфії. Говориться про двацять-тисячну українську громаду в цілій Филаделфії. Досить поважне число. Та спитаймо самі себе: а деж українська дітвора шкільного віку, коли заледви у пятьох діточих школах записано дітей всього около 250. В околиці Феймонт живе поверх 300 українських родин і майже кожда родина обдарована діточками, а до школи ходить лише 60 дітей. Школа міститься на другім поверсі в Українськім Народнім Домі при Бравн улиці.

Простора, ясна шкільна саля, добре освітлена й огріта, освічений фаховий учитель і здається, що все мусить притягати дітей до школи. Та чомусь таки мала горстка діточок в школі. Сумне це явище, але правдиве. Більшість української дітвори пустує по улиці, а улиця, як кождий знає, не виховує на добро дітей. З дітей, що виховуються на вулицях, не можна нічого доброго сподіватися. Це повинні й самі батьки зрозуміти. Та коли спитати такого Українця, чому він не інтересується школою, хочби в нього було двое, а часом і більше дітей шкільного віку, то він вам зараз і причину знайде. Один скаже, що українська школа в Америці без потреби, бо публична школа для його дітей вистарчить. Другий має иншу причину: „Не пішлю, мовляв, бо там до „Отченашу" ставлять, а я, бачите, „борщовик" та й у попа не вірю".

Иншим учитель не подобається, бо до його церкви не ходить і все якась нібі перешкода знайдеться, а найважніше то таки буде те, що треба заплатити за науку 1 доляр на місяць. А тут, мовляв, злі часи. Нарікають нині людоньки на злі часи та й на шкільну оплату, але на такі річи, без котрих можна нераз обійтися, котрі найменшої користи нікому не приносять, хіба хворобу та роблять пекло в хаті, то все таки щось знайдеться.

Ще й такі типи українські мож серед нас подибати, що для них далеко приємніша польська шкулка, бо то, бачите, „лекше дитині вчитись на польській книжці", тай посилає туди своїх дітей, ніби не знає сердега, що з таких дітей творяться польські яничари.

Отже чи не закопують такі батьки дорогих скарбів, котрі одідичили по своїх родичах? Певно, що так, бо рідного слова та милої пісні вже їм не почути від тих діточок, котрих самі свідомо, чи не свідомо, польщать, і то таки ось тут на вільній землі Вашинґтона. Або гляньмо ще й на старших дітей в позашкільнім віці. Цеж надія, цеж цвіт нашого народа, майбутні спадкоємці українських надбань, нашої питомої культури в цій прибраній вітчині. Деж їх шукати? в котрій організації? Бажавби я помилитися, але гадаю, що в жадній українській організації не подиблете окремих молодечих відділів. Так не повинно бути далі. Инші народи плекають спортові молодечі товариства, як приміром словенський „Сокіл" і т. п. Чи ми вже так богато гірші від других, чи може нема нам куди прихилитися? Та ні! Є в нас славний У. Н. Союз, котрий радо пригорне молодіж і щиро такою справою заінтересується. Поки ми не заопікуємося нашою молодіжю, вона буде поволеньки розпливатися в американському морі, а то й по ворожих таборах.

Ще раз застановімся над вихованнем нашої молоді, як шкільної так і позашкільної. При добрій волі батьків і старших та свідоміших громадян можна богато дечого доброго зробити, а найголовніше: зукраїнізувати нашу тутешню молодіж, поки не запізно.

Григорій Онуфрієвич,
Филаделфія, Па.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПИТСБУРГ, ПА.

Американська газета про боротьбу українського імігранта за освіту.

„Питсбург Ґазет" помістила була свого часу таку статтю про українського інжиніра Малієвича:

FATHER OF FOUR WILL GET ANOTHER DEGREE FROM TECH.

Man Who Came Here an Immigrant From Ukraine 21 Years Ago Profitably Spends 15 Years As Night School Student.

There will be those who will deny him any semblance of progressive achievement, but none may sincerely disregard the character of the perseverance of Vladimir Malevich, 42, the father of four children, in this modern day replete with glamorous pleasures wherein one may forget the more serious aspects of life.

But if you should suggest to Malevich, the draftsman, who lives at 344 Becks Rum road, that 15 years' experience at night school and the work that merited two college degrees is a noteworthy accomplishement for a man who came a stranger to American customs and language at 21, he probably will regard you with unfeigned surprise. For Malevich is a practical man without illusions; a quiet individual, content only with making a comfortable existence in his chosen homeland.

Landed 21 Years Ago.

Twenty-one years ago, an immigrant from Ukraine, he landed in New York. He knew no trade or craft. He had selected America for his home without any illusions as to what he might find here. With the matter-of-fact philosophy that pervades his life today, he had analyzed the economic possibilities in his native land and foresaw only a miseralble existence there. That is why he came to New York.

There was only laboring for him in those days. He wheeled bricks, mixed mortar and carried lumber that went into some of the New York skyscrapers. But he was thinking of his future, and he realized that if he cared to make the best of life in his new homeland, he had to learn its customs and the English language.

For two years nightly, after hard toil, he attended public schools. Three years after he was to be found at Cooper Union, studying architecture. Meanwhile, he had maried a girl from his native land, an immigrant like himself. Industrial Pittsburgh proffered more for his inherent bent, and the Malevich family came here. His job in a hardware factory was not much to boast about.

Enrolled at Tech.

He enrolled at the night school of Carnegie Institute of Technology, a student of engineering. Six years later he was given the degree of civil engineering at Tech. He was not satisfied. He studied for four more years. And next month Vladimir Malewich, C. E., will be given the degree of bachelor of science.

Next fall he will enroll again. His son, Steven, 19, is a day engineering student there. Two other children, Bohdan, 16, and Dora, 14, are students at Carrick High school. Ola, 9, is pupil at the public school in Carrick.

Despite the necessary care of the family and other duties, Malevich has lost only two nights of school in 15 years. An operation cost him that time.

But Malevich still finds time to enjoy musicales, sing in a choir and atend to a garden. He has no close relatives living in Ukrainia. His mother died before he left there.

Perhaps, in all this, there may be the solution to his wondering laugh when a photographer asked him to sit for a picture while a reporter bombarded him with a lot of questions that must have been silly to a practical man like Vladimir Malevich.

ЛУДЛОВ, МАСС.

Українці в поході в день завішення зброї.

На запрошення місцевої "American Legion" Українці взяли участь у святочнім поході по улицях міста в память закінчення війни.

Справді Українці ще не закінчили війни й не можуть святкувати завішення зброї, бо ціла Україна все ще кервавиться в боротьбі за свою незалежність, однак відмовитись від участи було неможливим. Управа "American Legion" запросила ріжні товариства всіх народностий і ті згодилися взяти участь, тож мусіли згодитися й Українці.

Українці заманіфестували себе з того приводу перед Американцями і другими народами так гарно, як ще ніколи дотепер в даній місцевости. З поміж сімох народностей, як: Українці, Американці, Шотляндці, Французи, Італійці, Портуґальці і Поляки — Українці відбивали красою і оригінальністю своїх строїв. Про це згадали всі американські часописи, які писали: "Color was lent the affair by the advance guard of the Ukrainians, who were all mounted. A surprisingly large number of this nationality joined to make this representation one of the pleasing features of the day." Про це свідчили також грімкі оплески тисячної публики, що приглядалась походови. А українська група, за старанням товариства ім. Івана Франка, від. У. Н. Союза, і Української Школи, мала дійсно величавий вигляд.

На переді їхав відділ козаків під проводом місцевого учителя, всі на конях. За ними прапори, відтак чета українських пластунів. Дальше ступали шкільні й дорослі дівчата, всі в українських одностроях, а за ними декорований трок, що представляв живий образ в двох частях. На переді дівчина, — зображення мира, — яка держала прапори всіх народностей, а за нею боевище з раненими, а серед боевища березовий хрест, під хрестом Україна в кайданах, з терновим вінцем на голові. По боках виднівся напис на синьожовтім полотні: "Every country celebrates the armistice, — Ukraine still strives for liberty". За троком ішли старші членниці і члени У. Н. Союза з Лудлов і Голійок. Всі членниці були в лентах і синьо-жовтих шапках, а члени в лентах і з відзнаками У. Н. Союза.

Після походу всі учасники зійшлися на галі, де почули промови. Головним бесідником був конґресмен Kirk Raynor з Спринґфілд. В своїй промові підчеркнув, що Українці, головно козаки і дівчата, своїми одностроями викликали в тім поході дуже миле вражіння та заявив, що йому дуже жаль, що така велика нація все ще мусить змагатись за свою незалежність. Він зазначив, що, як представник американського уряду, він з глибокою пошаною відноситься до тих змагань і вірить в їх недалекий успіх. На кінци взивав Українців, щоби брали активну участь в політичнім життю Америки та часто порушували цю справу в конґресі і перед Міжнародним Судом.

На другий день всі часописи подали обширний опис походу. Всі вони писали найбільше за Українців, а головно згадували за напис на троку, який помістили дослівно, як рівнож і промову конґресмена Рейнора.

Наводжу згадку про цей похід тому, що місцеві Українці, дійставши запрошення, відмовлялись від участи в ньому. Однак мені вдалось переконати їх, що такий похід причиниться богато до поширення українського імени, а головно заманіфестовання нашого сучасного положення, що нам вповні вдалося.

Всі промовці і часописи висказували нам велике признанне в слушности наших змагань. А підчас промов, коли перед авдиторією уставлено прапори всіх народностей, конґресмен Рейнор велів поставити український прапор на середині, при чім сказав: „Нехай це буде ознакою симпатії, з якою американський нарід відноситься до визвольних змагань Українців". Той факт викликав бурю оплесків не тільки зі сторони Українців, але й инших народностей. А вже найбільше раділа українська молодіж, коли побачила, що прапор їх батьків звернув на себе увагу представника уряду найбільшої в світі держави.

Тому всі Українці, деб вони не були, ніколи не повинні пропускати нагоди, де можуть себе і своє становище гідно заманіфестувати. Ми ще так мало знані в світі, що кожда така нагода для нас дуже дорога. Подібні виступи поручаю головно українським учителям, які працюють над вихованнем тутешньої молодіжи в українськім дусі. Кождий з нас знає, як тяжко вести цю роботу. Дитині, що виростає в окруженню, де на кождім кроці підчеркнена висшість всього, що американське, не так то легко признаватись до своєї народности. Таке признанне вимагає богато пояснень, на які дитина часто не спроможна. Подібні виступи усувають почасти ці трудноші і вщіплюють в діточих душах пошану і любов до всього, що українське, а це одно з найголовніших завдань української школи в Америці.

В. Петрусик, учитель.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Український Демократичний Клюб.

Від трох місяців існує у нас Український Горожанський Демократичний Клюб. За той час приєднали ми до клюбу 50 горожан-членів, виробили статут, чартер і печать, а рівнож вислали петицію до Вашинґтону в справі цензусу. Рівнож давали й даватимемо допомогу при вибиранню горожанських паперів.

Всі трентонські Українці-горожане повинні стати членами клюбу, бо тоді розвинемо ширшу діяльність.

Петро Черкас.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.

ВИКАЗ ТИХ, ЩО БАЖАЮТЬ ВОЛІ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Жертви, надіслані до Обєднання у вересні 1929 року).

Ню Йорк Сіті. д. Мартинюк переслав збірку на Інвалідів $23.50

Шікаґо, Ілл. д. Ґеньорський переслав для „Просвіти" 3.00

В. Істон, Па. д. Терлецький жертвував на Укр. Інвалідів 2.00

Джерзи Сіті, Н. Дж. п. Лотоцька зібрала для пластунів 40.00

Гартфорд, Конн. Відділ 277 У. Н. Союза жертвував на Рідну Школу 7.00

Клівленд, О. д. Задерецький переслав збірку з забави на революційний фонд 14.00

Бронкс, Н. Й. д. Зазуляк жертвував на політичних вязнів . . . 1.00

Трой, Н. Й. д. Заяць переслав від Укр. Прав. Громади збірку на Дім Укр. Інвалідів 100.00

Клівленд, О. д. Левицький переслав збірку з протестаційного віча на політичних вязнів 58.00

Йонґставн, О. д. Мош переслав від Укр. Амер. Політичного Клюбу збірку на Укр. Інвалідів 53.38

Ню Йорк Сіті. д. Блазнак переслав збірку з пікніку Укр. Прав. Громади на У. В. О. 10.50

Ню Йорк Сіті. д. Юрків жертвував на Укр. Скавтів 1.00

Литл Ферй, Н. Дж. д. Струж переслав збірку з хрестин на Укр. Інвалідів 22.50

Джерард, О. д.д. Іванчак і Кравець жертвували по $1 на Інвалідів 2.00

Йонґставн, О. д. Кравець переслав збірку на інвалідів 22.00

Амгерст, Масс. Збірка з хрестин в гром. Затирки на боєвий фонд 11.00

Нантікок, Па. д. Вовк переслав збірку з забави в гром. Серновського на Укр. Інвалідів 9.60

Маттітук, Л. Ай. д. Худяк переслав збірку, зібрану підчас Великодних Свят, призначену як слідує: на Рідну Школу $22, на Інвалідів $2, на Боєвий Фонд $2 і на політичних вязнів $1 . . . . . 27.00

Гемтремк, Миш. д. Курочка переслав збірку, зібрану на забаві у д.д. Патра, призначену на Боєвий Фонд 47.50

Тамс, В. Ва. д. Маґун переслав жертву на Рев. Фонд 5.00

Клівленд, О. д. Левицький переслав збірку, зібрану на забаві в гром. Свідрика, призначену на політичних вязнів 25.00

Ню Йорк, Н. Й. д. Дацко переслав збірку від Комітету Помочі в Будові Укр. Нар. Дому і Кооперативи в Миколаєві, призначену на будову висше згаданого Дому 250.00

Дітройт, Миш. д. Курчак переслав від Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94 У. Н. Союза, жертву, ухвалену на зборах, призначену, як слідує: На дім Укр. Інвалідів $100, на допомогу інвалідам $50, а на боєвий фонд $25. Разом 175.00

Клівленд, О. д. Биць переслав збірку з забави в гром. Поливчака на Укр. Інвалідів 42.80

Сиракюз, Н. Й. д. Данків переслав з хрестин в гром. Туркевича збірку на Боєвий Фонд . . . 11.00

Джерзи Сіті, Н. Дж. д. Пігура переслав від Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. Союза, податок. Зложили по 50 ц.: В. Гіль, О. Яцків, І. Бобовник, Ю. Гук, Гр. Гуменюк, І. Потонік, С. Сайчук, С. Кіцей, Л. Кулич, М. Турчинський, Й. Жарський, Я. Сай, С. Мисак, Н. Пігура, А. Сайчук, А. Лютий, Р. Булик, Гр. Дячик, М. Салюк, О. Колісник, Р. Струж, Н. Заяць, А. Бусько, М. Стегницький, Т. Струж, С. Кот, І. Мись, Й. Кірат, Й. Лоєвич, С. Гріца, А. Ярош, А. Мазур, А. Корпиль, Гр. Шустикевич, Гр. Федів, О. Кухар, В. Маланяк, П. Магура, П. Грабар, А. Кірат, Н. Леуш і А. Борик; по 25 ц.: В. Жарський, М. Косоноцький, С. Ленчук, Я. Осміловський, В. Микитка, А. Тенюх, Є. Баран, Гр. Шемлій, І. Василюк, Є. Дворницька, В. Гоїк і С. Гриник. Разом 24.00

Разом зібрано на Рідний Край через Обєднання в місяці вересні $987.78.

„НА ГОЛОТУ РОБИТИ НЕ БУДЕМО".

Протиселянська політика большевиків і масова грабіж збіжжа, що цього року лютує грізніше ніж колинебудь, довела до того, що українські селяне взагалі перестають обробляти землю. „Нехай самі повмираємо з голоду, а на голоту робити не будемо". Такі голоси чуються чимраз частіше; по цілій Україні пішов клич: не сіяти! Нехай проклятий насильник згине з голоду.

Комуністичні ґазети кричать, що це кулаки ведуть аґітацію проти сівби і вони не обсівають піль, щоби підкопати большевицьку владу. Але цифри говорять зовсім що инше.

Харківський „Комуніст" з 8-го жовтня містить тривожні телеграми, що темпо сівби на степовій Україні недопустимо мляве. На Миколаївщині засіяно всього 20% того, що по пляну мали засіяти, в Одещині взагалі ще не сіють і т. д. з усіх округ України. В дописіх з місць довідуємося стр.. них річей.

З Одещини пишуть до „Комуніста":

„Загальні підсумки дуже погані. Замісць 225,000 гектарів пшениці засіяно тільки 45,000, а замісць 105,000 гект. жита засіяно тільки 7,000 гектарів".

А далі в тому самому „Комуністі":

„До останнього часу в **Шевченківському районі засіяно озимини тільки 4% того, що передбачували,** в Одеському 9% і т. інш."

З Миколаївської округи пишуть:

„За пляном у Миколаївській Окрузі ще 5-го жовтня треба було закінчити сівбу, тобто засіяти 384,000 гектарів, але досі засіяли тільки 20%."

І так з усіх Округів. А всьому винні куркулі. Чи справді? Якщоб погодитися на твердження комуністів, то слід було би думати, що на Україні аж 80% куркулів. Бо стільки поля не засіяно. А ми знаємо таки з большевицької статистики, що куркулів по селах не більше 10%. Що з того виходить? Що не тільки богатші селяне, але **всі селяне поголовно** оставляють пустарями свої родючі поля. Засівають всі, але лише стільки, скільки їм треба на прожиток. Хопилося українське селянство того передостаннього способу, щоби скинути з своїх плечей чужу владу, яка не про піднесення українського села дбає, але про Москву, Китай і т. п. На голоту робити не будемо — всюди чується той грізний голос села, яке вже досить має тесання кіля на своїй голові. Процес загостреної боротьби на Україні вже почався.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.